ZBIÓR

UKŁADÓW ZBIOROWYCH PRACY

ROK III Warszawa, dnia 29 marca 1939 r. Nr 19

TREŚĆ:

46.

ZARZĄDZENIE KOMISARZA DEMOBILIZACYJNEGO

dla obszaru województwa pomorskiego, z wyłączeniem powiatów: lipnowskiego, nieszawskiego, rypińskiego i włocławskiego, oraz dla obszaru powiatu działdowskiego

z dnia 13 marca 1939 r.

o nadaniu mocy obowiązującej orzeczeniu Komisji Pojednawczo-Rozjemczej w Toruniu z dnia 13 grudnia 1938 r., ustalającemu warunki pracy i płacy w przemyśle tartacznym na obszarze województwa pomorskiego, z wyłączeniem powiatów: lipnowskiego, nieszawskiego, rypińskiego i włocławskiego, oraz na obszarze powiatu działdowskiego.

Na podstawie § 23 rozporządzenia z dnia 3 września 1919 r. o przyjmowaniu i wydalaniu robotników podczas okresu demobilizacji gospodarczej (Dz. Ust. Rzeszy Niem. str. 1500) zarządzam co następuje:

§ 1.

Orzeczeniu Komisji Pojednawczo-Rozjemczej w Toruniu z dnia 13 grudnia 1938 r., ustalającemu warunki pracy i płacy w przemyśle tartacznym na obszarze województwa pomorskiego, z wyłączeniem powiatów: lipnowskiego, nieszawskiego, rypińskiego i włocławskiego, oraz na obszarze powiatu działdowskiego, nadaję moc obowiązującą, poczynając od dnia 12 grudnia 1938 r.

Tekst orzeczenia podany jest w załączeniu do zarządzenia niniejszego.

§ 2.

Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Zbiorze Układów Zbiorowych Pracy

(—) W. Prenier

Komisarz Demobilizacyjny

1 zał.

Zał. do zarz. Kom. Demobil. z dn. 13.III. 1939 r.

ORZECZENIE.

Komisja Pojednawczo-Rozjemcza w Toruniu, ustanowiona rozporządzeniem Ministra Opieki Społecznej z dnia 24 czerwca 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr 50, poz. 331), działając na podstawie dekretu z dnia 23 grudnia 1918 r. o umowach zbiorowych, wydziałach robotniczych i pracowniczych oraz o rozjemstwie w zatargach pracy (Dz. Ust. Rzeszy Niem. str. 1456), w celu załatwienia zatargu w przemyśle tartacznym na obszarze województwa pomorskiego, z wyłączeniem powiatów: włocławskiego, nieszawskiego, lipnowskiego i rypińskiego, oraz na obszarze powiatu działdowskiego, na posiedzeniu w dniu 13 grudnia 1938 r. w lokalu Inspekcji Pracy XI Okręgu w Toruniu, w składzie ustalonym zgodnie z § 15 dekretu z dnia 23 grudnia 1918 r. jak wyżej:

Przewodniczący:
inż. Zygmunt Humięcki,

Ławnicy stali ze strony pracodawców:
Bolesław Szczuka i Bolesław Szczechowski,

Ławnik niestały ze strony pracodawców:
Józef Dullek,

Ławnicy stali ze strony pracowników:
Brunon Kirschnowski i Franciszek Szeliga,

Ławnik niestały ze strony pracowników:
Bernard Skalski,

uczestnicy postępowania ze strony pracodawców:

1. Dyrekcja Lasów Państwowych w Toruniu w osobie *Mieczysława Sołtysa,*

2. Dyrekcja Lasów Państwowych w Poznaniu w osobie *inż. Edmunda Taroczyńskiego,*

3. Związek Pracodawców województwa pomorskiego w Bydgoszczy, ul. Nowy Rynek Nr 10, w osobie *Zygmunta Jagielskiego,*

4. Związek Właścicieli Tartaków i Kupców Drzewnych w Bydgoszczy, ul. Marszałka Focha Nr 20 — *nieobecny,*

5. Związek Właścicieli Tartaków i Kupców Drzewnych w Gdyni, ul. Świętojańska Nr 53 oraz

6. Związek Fabrykantów i Przemysłowców w Gdyni, ul. Świętojańska Nr 53, oba te związki reprezentowane przez *Józefa Kunerta,*

ze strony pracowników:

1. Centralny Związek Robotników Przemysłu Budowlanego, Drzewnego, Ceramicznego i Pokrewnych Zawodów w Polsce, Sekretariat Okręgowy w Bydgoszczy, ul. Dolina Nr 3, w osobie *Franciszka Derezińskiego,*

2. Związek Robotników i Rzemieślników Zjednoczenia Zawodowego Polskiego w Bydgoszczy, ul. Dworcowa Nr 15, w osobie *Macieja Roszaka,*

3. Związek Robotników i Rzemieślników Zjednoczenia Zawodowego Polskiego w Toruniu,ul. Legionów Nr 29, w osobie *Stefana Malchrowicza,*

4. Związek Robotników i Rzemieślników Zjednoczenia Zawodowego Polskiego w Inowrocławiu, ul. Św. Ducha Nr 38, w osobie *Stanisława Ziarneckiego,*

5. Chrześcijańskie Zjednoczenie Zawodowe, Okrąg Pomorsko-Nadnotecki w Bydgoszczy, ul. Dworcowa Nr 5, w osobie *Franciszka Nowakowskiego,*

6. Polski Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Budowlanego i Drzewnego Z. P. Z. Z. w Toruniu, ul. Różana Nr 5— *nieobecny,*

po zbadaniu całokształtu sprawy, przeprowadzeniu postępowania dowodowego, wysłuchaniu głosów stron, ustaleniu punktów spornych oraz po stwierdzeniu, że nie można doprowadzić stron prowadzących spór do ugody, na podstawie §§ 25 i 27 wyżej wspomnianego dekretu z dnia 23 grudnia 1918 r.

orzeka:

Stawki płac.

§ 1.

Ustala się za godzinę następujące minimalne stawki płac robotników tartacznych w zakładach państwowych, samorządowych i prywatnych:

Kategoria	Gdynia Bydgoszcz Toruń	Inowrocław Kartuzy	Grudziądz Wejherowo Puck i miasta ponad 10,000 mieszkańców	miasta poniżej 10,000 mieszkańców	ośrodki wiejskie
	złotych				
Rzemieślnik	0,75	0,70	0,65	0,62	0,58
Robotnik przyuczony .	0,55	0,50	0,48	0,46	0,44
Robotnik zwykły od 21 lat	0,50	0,45	0,42	0,40	0,38
Robotnik zwykły poniżej 21 lat . . .	0,37	0,35	0,33	0,30	0,28
Woźnice otrzymują we wszystkich miejscowościach tygodniowo dodatek w wysokości 2 zł.					

Uwaga: Pracownicy zatrudnieni w stolarniach budowlanych i meblowych, prowadzonych przy tartakach, podlegają stawkom płac ustalonym orzeczeniem arbitrażowym dla przemysłu ogólnego z dnia 2 maja 1938 r.

Płace akordowe.

§ 2.

Przy stosowaniu pracy akordowej stawki akordowe za prace akordowe powinny być obliczone w taki sposób, ażeby zarobek ogólny robotnika akordowego był co najmniej o 15% wyższy od płacy dniówkowej robotnika odpowiedniej kategorii. Stawki płac akordowych winny być ustalone z wydziałem ro-

botniczym danego zakładu, a tam gdzie takowego nie ma, z zainteresowanymi robotnikami.

Przerwy w pracy.

§ 3.

Jeżeli z powodu wpływów atmosferycznych lub innych przyczyn, niezależnych od pracodawcy, pracować nie można, pracownik nie ma prawa żądać wynagrodzenia za czas przerwy, natomiast jeżeli przerwa nastąpiła z przyczyn zależnych od pracodawcy i pracownik stawił się do pracy, należy się temuż wynagrodzenie, jakieby otrzymał, gdyby w tym czasie pracował.

Wypłaty, urlopy, czas pracy, przyjmowanie i zwalnianie z pracy itp.

§ 4.

Wypłaty zarobków odbywać się winny zgodnie z obowiązującymi przepisami. Odnosi się to również do udzielania urlopów, czasu pracy, przyjmowania i zwalniania z pracy itp.

Postanowienia ogólne.

§ 5.

Postanowienia orzeczenia niniejszego korzystniejsze dla pracowników, niż postanowienia indywidualnych umów o pracę, zastępują z mocy prawa odnośne postanowienia tych umów; jednak postanowienia indywidualnych umów o pracę, korzystniejsze dla pracowników niż postanowienia niniejszego orzeczenia, pozostają w mocy.

Pozostają również w mocy wszelkie udogodnienia udzielane pracownikom w formie zniżek na drzewo, mieszkań, ogródków itp.

Termin obowiązywania orzeczenia.

§ 6.

Orzeczenie niniejsze obowiązuje od dnia 12 grudnia 1938 r. do dnia 31 grudnia 1939 r. O ile orzeczenie niniejsze nie zosta-

nie wymówione przez którąkolwiek ze stron biorących udział w sporze na miesiąc przed ukończeniem ważności jego, przedłuża się takowe na rok następny itd. analogicznie.

Postanowienia końcowe.

§ 7.

Stronom pozostawia się termin do dnia 20 grudnia 1938 r. do oświadczenia się, czy orzeczenie rozjemcze przyjmują.

Toruń, dnia 13 grudnia 1938 r.

Przewodniczący:
(—) inż. Zygmunt Humięcki

Ławnicy ze strony pracodawców:
(—) Bolesław Szczuka
(—) Bolesław Szczechowski
(—) Józef Dullek

Ławnicy ze strony pracowników:
(—) Franciszek Szeliga
(—) Brunon Kirschnowski
(—) Bernard Skalski

47.

UMOWA

ustalająca warunki pracy i płacy dla robotników rolnych zatrudnionych w drobnych gospodarstwach rolnych nie folwarcznych na obszarze województwa wołyńskiego na rok służbowy 1939/40.

Zasady ogólne.

§ 1.

Umowa niniejsza dotyczy wszystkich pracodawców drobnych gospodarstw rolnych nie folwarcznych na obszarze województwa wołyńskiego, nie objętych orzeczeniem Nadzwyczaj-

nej Komisji Rozjemczej z dnia 31 stycznia 1939 r. (Zbiór Układów Zbiorowych Pracy Nr 13, poz. 33) — z jednej strony i wszystkich pracowników rolnych posiadających normalną zdolność do pracy — z drugiej strony. Inwalidzi, pracujący na równi z pozostałymi pracownikami z normalną zdolnością do pracy w rolnictwie, pobierają równe z nimi wynagrodzenie tak w gotówce jak i w naturaliach. Inwalidzi o zmniejszonej zdolności do pracy mogą być godzeni na niższych warunkach.

§ 2.

Umowa niniejsza obowiązuje na rok. Rok służbowy zaczyna się od dnia 1 kwietnia 1939 r., a kończy się dnia 31 marca 1940 r. Obie strony obowiązuje dwumiesięczne wypowiedzenie indywidualnej umowy pracy przed upływem terminu wygaśnięcia niniejszej umowy, a najpóźniej dnia 31 stycznia 1940 r. Niewypowiedzenie umowy o pracę do dnia 31 stycznia 1940 r. włącznie oznacza zawarcie umowy na rok następny. Uchylenie się przez którąkolwiek ze stron od przyjęcia wypowiedzenia umowy o pracę tejże nie przedłuża. Rozwiązanie stosunku służbowego w ciągu roku nastąpić może na zasadzie orzeczenia Komisji Rozjemczej lub też wyroku sądów państwowych działających według kompetencji.

§ 3.

1. Zatargi wynikłe na tle umowy o pracę pomiędzy pracodawcami a robotnikami regulują Komisje Rozjemcze, bądź sądy państwowe według kompetencji. Do czasu uzyskania właściwego orzeczenia lub wyroku nie wolno:

a) pracodawcom wstrzymać świadczeń,

b) pracownikom przerywać pracy.

2. W wypadkach wyjątkowo ciężkich przewinień pracodawca może wstrzymać przed orzeczeniem lub wyrokiem świadczenia w zbożu i gotówce, w razie jednak wygrania sporu przez robotnika, pracodawca winien wydać wstrzymane świadczenia wraz z dodatkiem miesięcznym w wysokości 2% od wstrzymanej należności.

3. W sporach o świadczenia za dowód uregulowania należności służy książeczka obrachunkowa, książka najmu i robocizny, a także pokwitowanie, zawierające wykaz wydanych świadczeń w naturze i gotówce z datami określającymi czas, za który świadczenia te zostały wydane.

4. W razie zalegania z wypłatą wynagrodzenia gotówkowego lub naturaliów:

a) gdy zaległość jest niezawiniona przez pracodawcę, wówczas w myśl ogólnych zasad prawa przysługują robotnikowi tytułem odszkodowania za opóźnienie odsetki ustawowe, licząc od dnia wymagalności wynagrodzenia (w myśl obecnie obowiązujących przepisów wynoszą odsetki te 8 od sta w stosunku rocznym; w myśl art. 248 § 2 kodeksu zobowiązań odsetki te należą się bez potrzeby wykazania jakiejkolwiek szkody i bez względu na to, czy pracodawca dopuścił się winy);

b) gdy zaległość jest zawiniona przez pracodawcę, odsetki zwłoki wynosić będą $1^{1}/_{2}\%$ w stosunku miesięcznym.

§ 4.

Umowa niniejsza stanowi w myśl ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. (Dz. U. R. P. z 1931 r. Nr 90, poz. 706) podstawę przy zawieraniu umów indywidualnych. Indywidualne umowy pracy, zawierające warunki dla pracowników mniej korzystne niż warunki niniejszej umowy, są nieważne, z wyjątkiem specjalnych wypadków przewidzianych w tejże umowie.

§ 5.

Każdy pracownik, którego okres pracy przekracza jeden miesiąc, otrzymuje od pracodawcy bezpłatnie książeczkę obrachunkową według ustalonego wzoru, zawierającą kontrolę wydanej pensji wraz z potrąceniami i spisem powierzonych mu inwentarzy.

Książeczka ta winna być podpisana przez pracodawcę lub jego zastępcę oraz pracownika.

§ 6.

Czas pracy.

1. Przeciętny czas pracy w rolnictwie w ciągu roku ustala się na 9 godzin 20 minut, przy czym rozkład godzin ustala się podług poniższej tabeli. Tabela ta ułożona jest na zasadzie czasu słonecznego, który się różni od czasu państwowego w województwie wołyńskim o 45 minut. Robotnicy fornale mają być zwalniani przed południem o $^{1}/_{2}$ godziny wcześniej, aniżeli inne kategorie robotników, a to do koniecznego obrządku inwentarza. O ile jednak obrządek koni powierzony jest specjalnemu pracownikowi, wcześniejsze zwalnianie nie jest obowiązujące.

Tabela czasu pracy.

Miesiąc		Praca do południa od godz. — do godz.	Przerwa na śniadanie godzin	Przerwa na obiad godzin	Praca po południu od godz. — do godz.	Przerwa na podwieczor. godzin
Styczeń		8.00—12.00	—	1½	1.30—4.00	—
Luty		7.30—12.00	—	1½	1.30—5.00	—
Marzec	1—15 16—31	7.00—12.00	—	1½	1.30—5.45 1.30—6.15	—
Kwiecień	1—15 16—30	6.00—12.00	½	1½	1.30—6.45 1.30—7.15	—
Maj	1—15 16—31	6.00—12.00	½	1½	1.30—7.30 1.30—8.00	½
Czerwiec	1—30	6.00—12.00	½	2—	2.00—8.20	½
Lipiec	1—15 16—31	6.00—12.00	½	2—	2.00—8.20 2.00—8.00	½
Sierpień	1—15 16—31	6.00—12.00	½	2—	2.00—7.50 2.00—7.15	½
Wrzesień	1—15 16—30	6.00—12.00	½	1½	1.30—6.30 1.30—6.15	—
Październik	1—15 16—31	7.00—12.00	—	1½	1.30—5.30 1.30—5.00	—
Listopad		7.30—12.00	—	1½	1.30—4.15	—
Grudzień		8.00—12.00	—	1½	1.30—3.45	—

2. Za początek pracy rano i po południu uważa się wyjście z podwórza lub z naznaczonej zbiórki przed mieszkaniami pracowników, a za koniec zejścia z pola. O ile pole leży dalej niż 2 kilometry od podwórza, robotnika należy zwolnić z pracy o 10 minut wcześniej w stosunku do każdego kilometra powyżej 2-ch.

3. W razie istotnej potrzeby podział powyższy rozpoczęcia i końca pracy oraz przerw jedzeniowych może być zmieniony , jednakże tylko w ten sposób, by ogólna ilość godzin pracy pozostała ta sama.

4. Na żądanie pracodawcy w razie pilnej potrzeby pracownicy są obowiązani do pracy poza wyżej określonym czasem, lecz za osobnym wynagrodzeniem po cenach za godzinę w wysokości 35 gr. Wynagrodzenie to nie ma zastosowania, jeżeli pracodawca udzielił robotnikowi następnego dnia urlopu na czas o 50% dłuższy, niż trwała praca ponad normę dnia poprzedniego.

5. Wypłata za pracę w godzinach nadliczbowych winna być dokonywana w terminach miesięcznych z dołu.

6. Samowolne i nieuzasadnione opuszczenie roboty podczas godzin pracy oraz niestawienie się do pracy jest niedopuszczalne. Samowolne opóźnianie się jest niedopuszczalne i powoduje potrącenia w stosunku procentowym jak przy nadgodzinach.

§ 7.

1. Obrządek inwentarza odbywa się poza godzinami pracy bez specjalnej dopłaty. Wstawanie do obrządku inwentarza oraz naszykowanie wozów i narzędzi powinno mieć miejsce nie wcześniej, niż na dwie godziny przed rozpoczęciem pracy.

2. Do siania nawozów sztucznych pracodawca daje pracownikom worki i dopłaca on do hektara 20 gr. Prócz tego przy sianiu nawozów sztucznych gryzących, a zwłaszcza azotniaku wapnia nie mogą bezpośrednio być zatrudnione kobiety i młodociani do lat 18; pracownicy zaś używani do ich siania mają otrzymywać ochraniacze na oczy. W razie choroby lub innych okoliczności, uniemożliwiających stawienie się do pracy, pracownik obowiązany jest zawiadomić o tym pracodawcę lub jego zastępcę przed dyspozycją ranną.

§ 8.

1. Praca w dni świąteczne może być wykonywana li tylko za obopólną zgodą i za wynagrodzeniem po cenach za godzinę 45 gr.

2. Za dni świąteczne uważa się następujące ustawą oznaczone święta rzymsko-katolickie i narodowe: Nowy Rok, Trzech Króli, Oczyszczenie Najśw. Marii Panny (2 lutego), drugi dzień Wielkiej Nocy, Trzeci Maj, Wniebowstąpienie Pańskie, drugi dzień Zielonych Świąt, Boże Ciało, Św. Piotra i Pawła, Wniebowzięcie Najśw. M. Panny (15 sierpnia), Wszystkich Świętych, Święto Państwowe 11 listopada, Niepokalane Poczęcie Najśw. M. Panny (8 grudnia), pierwszy i drugi dzień Bożego Narodzenia, razem 15 dni. Na jeden dzień Bożego Narodzenia, Wielkiej Nocy i Nowego Roku pracownik obchodzący święta według innego kalendarza niż pracodawca otrzymuje urlop świąteczny.

§ 9.

W dni ulewne i wyjątkowej niepogody roboty w polu nie powinny być wykonywane.

Stosunek wzajemny.

§ 10.

Pracodawców oraz ich zastępców obowiązuje grzeczne traktowanie pracownika i ścisłe przestrzeganie warunków umowy, a zwłaszcza regularne wypłacanie świadczeń i płac przewidzianych umową; pracowników obowiązuje grzeczność wobec pracodawców i ich zastępców, ścisłe przestrzeganie zawartych umów, pilne i sumienne spełnianie obowiązków, dążność do największej wydajności pracy i stosowanie się do wszystkich zarządzeń pracodawcy lub jego zastępcy, odnoszących się do wykonywania obowiązków służbowych oraz przestrzeganie wszystkich przepisów porządkowych w obrębie gospodarstwa, jako też dbałe i staranne obchodzenie się z powierzonym sobie inwentarzem żywym i martwym.

Warunki wynagrodzenia.

§ 11.

1. Pracownicy samotni (nie pozostający na wspólnym gospodarstwie z rodziną) z normalną zdolnością do pracy otrzy-

mują całodzienne wyżywienie z kuchni pracodawcy, pomieszczenie w domu mieszkalnym, opranie bielizny oraz pobierają płacę w gotówce lub w naturaliach określoną w § 12.

2. Wypłata wynagrodzenia odbywa się z dołu z końcem kwartału kalendarzowego.

3. Miesięcy letnich określa się na sześć od 1 maja do 31 października; zimowych sześć — od 1 listopada do 30 kwietnia.

§ 12.

Wysokość wynagrodzenia dla poszczególnych powiatów ustala się według poniższych norm:

W pierwszej kategorii powiatów: dubieńskim bez gminy Radziwiłłów, krzemienieckim, zdołbunowskim, horochowskim z wyj. gm. Kisielin, rówieńskim z wyj. gm. Klewań, włodzimierskim z wyj. gm. Olesk, Werba na północ od rzeki Turii i Korytnica, łuckim z wyj. gmin: Kołki, Silno, Szczurzyn, Rożyszcze, Miedwierze, Trościaniec i Poddębce dla robotników powyżej 18 lat pensji 246 zł, licząc po 26 zł za miesiące letnie, a po 15 zł za miesiące zimowe i dla robotników poniżej 18 lat pensji 132 zł licząc po 15 zł za miesiące letnie i po 7 zł za miesiące zimowe.

W drugiej kategorii powiatów: kostopolskim, w gm. Radziwiłłów pow. dubieńskiego, w gminie Klewań powiatu rówieńskiego, w gm. Werba na północ od rzeki Turii, Olesk i Korytnica pow. włodzimierskiego, w gminach Rożyszcze i Poddębce pow. łuckiego oraz w gm. Nowy Dwór, Turzysk i Hołoby pow. kowelskiego i w gm. Kisielin pow. horochowskiego dla robotników powyżej lat 18 pensji 228 zł, licząc po 23 zł za miesiące letnie i po 15 zł za miesiące zimowe i dla robotników poniżej 18 lat pensji 114 zł, licząc po 12 zł za miesiące letnie, a po 7 zł za miesiące zimowe.

W trzeciej kategorii powiatów: lubomelskim, kowelskim z wyj. gminy Nowy Dwór, Turzysk i Hołoby oraz w gminach Kołki, Silno, Szczurzyn, Miedwierze, Trościaniec powiatu łuckiego oraz w powiecie sarneńskim dla robotników powyżej 18 lat pensji 198 zł, licząc po 21 zł za miesiące letnie, a po 12 zł za miesiące zimowe i dla robotników poniżej 18 lat pensji 90 zł, licząc po 10 zł za miesiące letnie i po 5 zł za miesiące zimowe.

U w a g a: do ordynariuszy będą stosowane wszystkie warunki płacy i pracy przewidziane w orzeczeniu Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej z dnia 31 stycznia 1939 r., ustalające warunki pracy i płacy robotników rolnych na obszarze wojewódz-

twa wołyńskiego na rok służbowy 1939/40 (Zbiór Układów Zbiorowych Pracy Nr 13, poz. 33).

Ubezpieczenia.

§ 13.

Pracodawca ponosi koszty leczenia pracownika i jego rodziny zgodnie z ustawą z dnia 28 marca 1933 r. o ubezpieczeniu społecznym (Dz. U. R. P. Nr 51, poz. 396), zmienioną rozporządzeniem Prezydenta R. P. z dnia 24 października 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 95, poz. 855).

Pracownicy sezonowi.

§ 14.

Pracownikami sezonowymi w rozumieniu niniejszej umowy są pracownicy płci obojga, którzy godzą się do wykonywania sezonowych robót w gospodarstwie rolnym, a to do ściśle określonych lub na cały sezon.

Warunki i terminy płatności wynagrodzenia.

§ 15.

Pracownicy sezonowi otrzymują całodzienne utrzymanie z kuchni pracodawcy, mieszkanie w domu mieszkalnym, opranie bielizny dla samotnych mężczyzn oraz pobierają płacę w gotówce lub na żądanie pracownika w naturaliach określoną w § 16 niniejszej umowy miesięcznie z dołu lub po ukończeniu pracy, do której zostali zgodzeni. Wybór terminu wypłaty za pracę ustala pracodawca za zgodą pracownika.

Zamiast utrzymania mogą pracownicy otrzymywać na żądanie ekwiwalent w wysokości 75 kg żyta miesięcznie według ceny giełdy zbożowo-towarowej w Równem w dniu wypłaty.

§ 16.

Kategorie wynagrodzeń według powiatów jak w § 12.

	Mężczyźni	Kobiety
I kat. pow.	26 zł mies.	23 zł mies.
II kat. pow.	23 zł mies.	20 zł mies.
III kat. pow.	21 zł mies.	18 zł mies.

Przepisy dodatkowe.

§ 17.

Prawo interpretacji niniejszej umowy w ostatecznej redakcji przysługuje Głównemu Inspektorowi Pracy po wysłuchaniu opinii zainteresowanych stron.

Lublin, dnia 7 marca 1939 r.

Przewodniczący:

(—) *Stefan Kwapiński*
okręgowy inspektor pracy

Za Wojewódzkie Towarzystwo Organizacji i Kółek Rolniczych w Łucku:

(—) *Władysław Spychalski*

(—) *Stefan Zakrzewski*

(—) *Józef Żądło*

(—) *Romuald Staszewski*

(—) *Edmund Chełchowski*

Za Związek Zawodowy Robotników Rolnych Rzeczypospolitej Polskiej, Zarząd Główny w Warszawie:

(—) *Bronisław Mikołajewski*

(—) *Władysław Baranowski*

Za Zjednoczenie Polskich Związków Zawodowych Polski Związek Zawodowy Robotników Rolnych i Leśnych Z. G. Ł. w Warszawie:

(—) *Jan Struciński*

Za Związek Zawodowy Robotników Rolnych i Leśnych Z. Z. P. w Poznaniu:

(—) *Piotr Łotocki*

48.

ORZECZENIE

Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej z dnia 25 lutego 1939 r., ustalające warunki pracy i płacy dla dozorców domowych miasta Jędrzejowa na rok 1939/40.

Na podstawie ustawy z dnia 16 maja 1922 r. w przedmiocie powołania Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej do załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy właścicielami nieruchomości miejskich a dozorcami domowymi (Dz. U. R. P. Nr 39, poz. 324) oraz art. 113 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 grudnia 1934 r. o unormowaniu właściwości władz i trybu postępowania w niektórych działach administracji państwowej (Dz. U. R. P. Nr 110, poz. 976) Nadzwyczajna Komisja Rozjemcza powołana decyzją okręgowego inspektora pracy IV Okręgu z dnia 31 stycznia 1939 r. Nr 13D/0-9 w składzie:

Przewodniczący: *Jarosław Komarnicki*, obwodowy inspektor pracy — jako przedstawiciel Ministerstwa Opieki Społecznej,

Członkowie: *Adam Czechowski*, sędzia Sądu Grodzkiego w Jędrzejowie — jako przedstawiciel Ministerstwa Sprawiedliwości,

mgr Tadeusz Schab, referendarz w Starostwie Powiatowym w Jędrzejowie — jako przedstawiciel Ministerstwa Spraw Wewnętrznych,

na posiedzeniu w dniu 25 lutego 1939 r. w Jędrzejowie w sprawie warunków pracy i płacy dozorców domowych w Jędrzejowie, po wysłuchaniu opinii przedstawicieli Stowarzyszenia Właścicieli Nieruchomości i Związku Robotników Dozorców Domów

orzekła:

§ 1.

Orzeczenie niniejsze dotyczy z jednej strony właścicieli nieruchomości miejskich, a z drugiej strony dozorców domowych miasta Jędrzejowa.

§ 2.

Za dozorcę domu uważa się osobę bez względu na płeć, z którą właściciel nieruchomości zawarł umowę o pracę, porucząjąc jej wykonywanie istotnych obowiązków dozorcy domowego bez względu na to, czy ma przydzielone mieszkanie służbowe w naturze, czy też nie.

Wszystkie czynności związane z obowiązkiem dozorcy domu winien dozorca wykonywać sam lub zdolni do odnośnych czynności członkowie jego rodziny. Jeżeli z powodu choroby ani dozorca domowy, ani nikt z członków jego rodziny przejściowo nie może wykonywać obowiązków dozorcy domowego, dozorca domowy ma prawo pełnić swe obowiązki przez zdolnego do ich wykonywania zastępcę najętego przez siebie spośród innych osób.

§ 3.

Orzeczenie niniejsze stanowi w myśl ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. (Dz. U. R. P. z 1931 r. Nr 90, poz. 706), rozszerzonej ustawą z dnia 23 stycznia 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr 8, poz. 53) i ustawy z dnia 16 maja 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr 39, poz. 324) o brzmieniu jak wyżej — podstawę przy zawieraniu umów indywidualnych.

§ 4.

Indywidualne umowy o pracę mniej korzystne dla pracownika, niż warunki niniejszego orzeczenia, są nieważne i ulegają zastąpieniu z mocy samego prawa przez warunki niniejszym orzeczeniem ustalone.

Dotychczasowe wyższe wynagrodzenia pozostają nadal w mocy.

§ 5.

Nawiązanie stosunku służbowego następuje przez zawarcie umowy ustnej lub pisemnej.

§ 6.

Umowa o pracę między właścicielem domu a dozorcą domu może być rozwiązana po upływie trzech miesięcy od wypowiedzenia przez jedną ze stron.

Okres wypowiedzenia wynosić ma całkowite trzy miesiące kalendarzowe i kończyć się może zawsze ostatniego dnia miesiąca kalendarzowego. Koniec okresu wypowiedzenia nie może przypadać na miesiące grudzień, styczeń, luty i marzec.

§ 7.

Stosunek służbowy może być rozwiązany niezwłocznie przez właściciela domu w następujących wypadkach:

a) jeżeli dozorca lub razem z nim mieszkający członek rodziny lub domownik dopuści się czynu karygodnego przeciw życiu, zdrowiu, moralności lub majątkowi, który jest zdolny spowodować utratę zaufania do niego jako dozorcy;

b) jeżeli przez niedbalstwo dozorca wyrządził szkodę domowi, właścicielowi lub lokatorowi albo stale zaniedbuje swe obowiązki i nie przestrzega dotyczących go przepisów sanitarnych;

c) jeżeli dozorca lub mieszkający z nim członek rodziny zachowuje się wobec właściciela domu, członków jego rodziny, zarządcy, lokatorów lub sublokatorów w sposób znieważający;

d) jeżeli dozorca przyjmuje do swego mieszkania bez zgody właściciela sublokatorów z wyjątkiem najbliższych krewnych;

e) jeżeli dozorca utrzymuje dom nierządu, lub przetrzymuje u siebie w mieszkaniu prostytutki nawet nierejestrowane;

f) jeżeli dozorca lub mieszkający z nim członek rodziny oddaje się pijaństwu.

Prawo do bezzwłocznego rozwiązania stosunku służbowego w przypadkach wyszczególnionych w ustępie poprzednim w punktach od a — f gaśnie po upływie 14 dni od chwili powzięcia przez właściciela względnie administratora domu wiadomości o okolicznościach, uprawniających do bezzwłocznego rozwiązania stosunku służbowego.

§ 8.

Dozorca domowy może rozwiązać niezwłocznie stosunek służbowy z winy pracodawcy w następujących wypadkach:

a) jeżeli bez widocznej szkody dla swego zdrowia nie może pełnić swych obowiązków;

b) jeżeli pracodawca dopuszcza się czynnych lub słownych zniewag względem dozorcy lub członków jego rodziny razem z nim mieszkających;

c) jeżeli właściciel lub jego zastępca usiłuje nakłonić dozorcę do czynów niemoralnych albo prawu się sprzeciwiających;

d) jeżeli pracodawca zatrzymuje mu należną zapłatę najmniej przez trzy miesiące lub zmniejsza względnie pogarsza oddane dozorcy mieszkanie lub narusza inne istotne postanowienia niniejszego orzeczenia.

W razie niezwłocznego rozwiązania umowy z winy pracodawcy dozorca zachowuje prawo do wynagrodzenia za okres wypowiedzenia przewidziany w § 6 orzeczenia.

§ 9.

Pracodawca nie może rozwiązać stosunku służbowego z dozorcą domowym przez wypowiedzenie (§ 6 orzeczenia) oraz w trybie niezwłocznego rozwiązania umowy (§ 7 orzeczenia), jeżeli zalega mu z wypłatą wynagrodzenia określonego w niniejszym orzeczeniu za okres czasu dłuższy niż 2 miesiące, licząc przy niezwłocznym rozwiązaniu umowy od dnia jej rozwiązania, a przy wypowiedzeniu od dnia dokonania wypowiedzenia.

§ 10.

W razie sporu wynikłego na tle umowy o pracę między właścicielem a dozorcą domu do czasu uzyskania wyroku sądowego nie wolno:

a) właścicielowi wydalać dozorcy z pracy, ani też stosować względem niego żadnych ograniczeń, chyba że zachodzą wypadki przewidziane w § 7 niniejszego orzeczenia;

b) dozorcy zaś nie wolno przerywać pracy, chyba że zachodzą wypadki przewidziane w § 8 niniejszego orzeczenia.

§ 11.

Przy rozwiązaniu stosunku służbowego pracodawca obowiązany jest wydać dozorcy domu świadectwo pracy, stwierdzające rodzaj i czas pracy u danego pracodawcy.

§ 12.

Dozorca domowy jest obowiązany w interesie właścicieli dbać o powierzony sobie w opiekę dom z należytą oględnością i uczciwością oraz wykonywać sumiennie i gorliwie wszelkie zarządzenia i zlecenia wydane przez właścicieli lub ich zastępców, dotyczące obsługi, nadzoru i zarządu domu, tudzież przestrzegać przepisów meldunkowych.

W szczególności do obowiązku dozorcy domowego należy utrzymywać w czystości wszystkie dostępne dla lokatorów części domu, a więc wjazdy, bramy, sienie, klatki schodowe, korytarze, ustępy dostępne dla publiczności i podwórza. Obowiązany jest również utrzymywać w czystości chodnik i odpowiednią część ulicy przed domem, gdzie nie ma chodnika i usu-

wać z nich śnieg i błoto, posypywać piaskiem lub popiołem chodnik w razie gołoledzi tudzież skrapiać chodnik w lecie.

Do dozorcy należy również świecenie, gaszenie i czyszczenie lamp w korytarzach i na schodach, zamykanie bram na noc i otwieranie ich w porze ich zamknięcia na żądanie mieszkańców domu.

Dozorca domowy może pobierać tytułem wynagrodzenia za każdorazowe otwarcie bramy przed północą 20 gr, a po północy 25 gr.

Jeżeli lokator posiada klucz od bramy, dozorca otrzymuje od niego najmniej 1 zł 50 gr miesięcznie. Bez zezwolenia właściciela lub jego zastępcy nie wolno dozorcy dawać klucza od bramy lokatorowi lub komukolwiek.

Właściciel realności powinien powiadomić dozorcę o oddaniu klucza lokatorowi. Dozorca, jak również członkowie jego rodziny nie są obowiązani do posług na rzecz właściciela lub administratora; może jednak dozorca zgodzić się do wykonywania posług u właściciela lub administratora, jednak za osobnym ogólnie przyjętym lub umówionym wynagrodzeniem.

Wszelkie przybory potrzebne do wykonywania robót, mających na celu utrzymywanie porządku w realności, jak miotły, szczotki, ścierki, rydle, wiaderka, konewki, sodę itp. dostarcza właściciel domu, dozorca zaś ma przechowywać przybory te poza swym mieszkaniem w miejscu przez właściciela wskazanym. Obowiązkiem dozorcy jest przyrządy powyższe szanować, a w razie opuszczenia stanowiska dozorcy zwrócić właścicielowi lub jego zastępcy. O ile właściciel domu przyborów powyższych potrzebnych do utrzymywania czystości w całości dozorcy nie dostarczy, może dozorca domagać się ryczałtu miesięcznego na koszty sprawienia tych przyborów w kwocie 2 zł od właściciela.

§ 13.

Tytułem wynagrodzenia za wykonywanie czynności i obowiązków wymienionych w § 12 otrzymuje dozorca bezpłatne mieszkanie służbowe do wyłącznego swego użytku i swojej rodziny w stanie zdatnym do użytku, dostatecznie oświetlone światłem dziennym i odpowiadające wymogom higieny, piwnicę oraz strych do suszenia bielizny.

Dozorca korzysta ze światła elektrycznego bezpłatnie. W domach zaś nie posiadających światła elektrycznego lub gazowego otrzymuje od pracodawcy bezpłatnie lampę naftową i naftę w ilości 1/2 litra dziennie.

Dozorca korzysta ponadto bezpłatnie z wody i kanalizacji.

Płaca miesięczna dozorcy wynosi w domach o ilości:

do 5 izb	— 5 zł
od 6 — 10 izb	— 8 zł
od 11 — 15 izb	— 12 zł

od 15 izb wzwyż dolicza się po 1 zł od każdej dalszej izby.

UWAGA: Za izbę uważa się pokój mieszkalny, jako też i kuchnię. Jeżeli w domu znajduje się restauracja, wyszynk, kawiarnia, szkoła, dom modlitwy, zajazd, kinematografy, hotele, hurtowe składy, hale targowe, zakład fabryczny lub rzemieślniczy, to w takich domach wynagrodzenie dozorcy ulega zwyżce o 20%.

Za utrzymanie w porządku chodników i ulic przy placach niezabudowanych należy się dozorcy domowemu tytułem dodatkowego wynagrodzenia po 3 zł miesięcznie. Jeżeli właściciel nieruchomości zatrudnia dozorcę, nie dając mu mieszkania, obowiązany jest w zamian za mieszkanie płacić mu po 7 zł miesięcznie i po pół litra nafty dziennie.

Dozorca winien być ubezpieczony w Ubezpieczalni Społecznej.

Dozorca winien otrzymać od pracodawcy książeczkę obrachunkową, do której winna być wpisana każdorazowo wysokość wypłaconego wynagrodzenia, jako też każdorazowe wypłaty pensji i zaliczek.

Dowodem otrzymania przez dozorcę wynagrodzenia jest książeczka obrachunkowa. Wynagrodzenie powyżej ustanowione płaci właściciel nieruchomości miesięcznie z dołu.

Ponadto dla obielenia mieszkania dozorca otrzymuje od pracodawcy wapno 2 razy do roku.

Niezbędny remont mieszkania dozorcy, oprócz drobnych napraw, obowiązany jest uskuteczniać pracodawca na swój koszt.

§ 14.

W razie śmierci dozorcy pozostali członkowie jego rodziny mają prawo zajmować mieszkanie przez 3 miesiące bezpłatnie i w tym wypadku zdolny członek pozostałej rodziny winien pełnić obowiązki zmarłego.

§ 15.

Dozorcom domowym przysługuje prawo do płatnego 8-dniowego urlopu wypoczynkowego, o ile praca trwa bez przerwy 1 rok w danej realności, i do 15-dniowego, o ile praca trwała bez przerwy 3 lata.

§ 16.

Orzeczenie niniejsze obowiązuje od dnia 25 lutego 1939 r. do dnia 25 lutego 1940 r. włącznie i w razie niewypowiedzenia na 3 miesiące przed tym terminem obowiązuje automatycznie na rok następny, tj. do dnia 25 lutego 1941 r. z tym samym warunkiem przedłużenia na rok następny.

W razie wypowiedzenia orzeczenia jedna strona winna o tym zawiadomić drugą stronę z nadesłaniem odpisu wypowiedzenia do Inspektoratu Pracy w Kielcach.

Przewodniczący Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej:

(—) J. Komarnicki
inspektor pracy 25 Obwodu

Członkowie Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej:

(—) Adam Czechowski
sędzia Sądu Grodzkiego w Jędrzejowie

(—) mgr Tadeusz Schab
referendarz w Starostwie Powiatowym w Jędrzejowie

TŁOCZONO Z POLECENIA MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ.

ZAMÓWIENIA I WPŁATY NALEŻY KIEROWAĆ POD ADRESEM MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ, WARSZAWA UL. DŁUGA 38/40.

Drukarnia Państwowa Nr 106071. 20.III.1939. 800.

Prenumerata roczna 20 zł. **Cena niniejszego numeru 40 gr.**